

24.10.2012

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЕП

Относно: Петиция 0358/2011, внесена от Tomasz Snarski, с полско гражданство, относно изменение на литовския закон за образованието и произтичащото от това ограничаване на училищните предмети, които се преподават на полски език

1. Резюме на петиция 0358/2011

Вносителят на петицията се позовава на изменението на литовския закон за образованието, което ще ограничи правото на полското национално малцинство на обучение на полски език. Освен в задължителното езиково обучение по литовски език държавният език ще трябва да бъде използван например в обучението по история и география, като промяната също така ще доведе до закриването на полски училища, ако не изпълняват изискването за определен брой ученици. Вносителят на петицията счита, че предприетата от Литва мярка нарушава редица международни договори и конвенции, включително Международния пакт за граждански и политически права от 1966 г., Европейската конвенция за правата на човека, Европейска рамкова конвенция за защита на националните малцинства и Европейската харта за регионалните или малцинствените езици. Поради това вносителят на петицията призовава Европейския парламент да осигури защита на правата на полското малцинство в Литва, както и да провери дали новият литовски закон за образованието е в съответствие с принципа за недискриминация на основание националност.

2. Допустимост

Петиция 0358/2011 е обявена за допустима на 8 юли 2011 г. Комисията е приканена да предостави сведения (член 202, параграф 6 от правилника).

3. Отговор от Комисията на петиции 0358/2011 и 0942/2011, получен на 16 декември 2011 г.

Вносителите на петициите твърдят, че последните изменения на Закона за

образованието в Литва ограничават езиковите права на полското малцинство в Литва и считат, че тези изменения нарушават редица международни споразумения и конвенции.

Комисията би искала да подчертае, че съгласно член 165 от Договора за функционирането на Европейския съюз, държавите членки носят основна отговорност за съдържанието на преподавания материал и за организацията на образователните си системи, както и за своята езикова политика. В тази връзка, трябва да се има предвид, че правните инструменти, на които се позовава вносителят на петицията, са извън правната рамка на Европейския съюз.

Член 21 и член 22 от Хартата на основните права на Европейския съюз забраняват дискриминацията, основана на принадлежност към национално малцинство и постановяват Европейският съюз да зачита културното, религиозното и езиковото разнообразие. Въпреки това, тези разпоредби се отнасят само към държавите членки, когато те прилагат правото на Европейския съюз; следователно само в тези случаи Комисията може да се стреми да постигне съответствие с въпросните разпоредби посредством процедурите за установяване на нарушение съгласно член 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Комисията допълва, че, на европейско равнище, защитата на правата за съхраняване на националната идентичност, език и култура е гарантирана от Рамковата конвенция на Съвета на Европа за защита на националните малцинства от 1-ви февруари 1995 г., по която Република Литва е страна. Във връзка с това, Комисията обръща внимание на разпоредбите на член 25 и на член 26 от въпросната конвенция, които предвиждат Комитетът на министрите да наблюдава прилагането на Конвенцията, подпомаган от консултативен комитет, с цел оценяване на това доколко са подходящи мерките, предприети от страните за прилагане на принципите, заложиени в Конвенцията.

4. Отговор от Комисията (REV), получен на 24 октомври 2012 г.

Като твърди, че положението на полското малцинство в Литва постоянно се влошава, вносителят на петицията заявява основно, че езиковите, образователни и културни права на литовските граждани от полски произход, произтичащи от техния статут на признато национално малцинство, не са спазени, което е в противоречие със съответните разпоредби на Международния пакт за граждански и политически права, Рамковата конвенция за защита на националните малцинства, Европейската конвенция за правата на човека и протоколите към нея и Европейската харта за регионалните или малцинствените езици. Вносителят на петицията твърди в тази връзка, че лицата, принадлежащи към полското малцинство в Литва са лишени от правата си да използват и официално да са признати техните лични и фамилни имена на майчиния им език, също както и правото да имат традиционни местни имена, имената на улици и други топографски обозначения, предназначени за населението да са изписани също и на майчиния им език. Вносителят на петицията твърди също, че последните изменения на Закона за образованието в Литва поставя литовските граждани, принадлежащи към полското малцинство в неизгодна позиция.

В договорите, на които е основан Европейския съюз¹, Комисията не разполага с общи правомощия да се намесва в действията на държавите членки в областта на основните права. Тя може да се намеси само, ако става въпрос за правото на Съюза. Съгласно член 51, параграф 1, Хартата се отнася за държавите членки единствено, когато те прилагат правото на Европейския съюз. Освен това, в член 6, параграф 1 от Договора за Европейския съюз се посочва, че „разпоредбите на Хартата не разширяват по никакъв начин определените в Договорите области на компетентност на Съюза.“

Въз основа на информацията, предоставена в петицията, няма основание да се счита, че въпросът, който вносителят на петицията повдига, е свързан с прилагането на правото на Европейския съюз. Поради това, не е възможно Европейската комисия да предприеме последващи действия по въпроса, повдигнат в петицията.

В подобни случаи, държавите членки, включително техните съдебни органи следва да гарантират, че основните права са ефективно спазени и защитени, в съответствие с тяхното национално законодателство и международни задължения по отношение на правата на човека.

Комисията припомня също така, че не разполага с общи правомощия що се отнася до малцинствата. По-специално, Комисията не разполага с правомощия по въпросите, засягащи определянето на това какво е национално малцинство, признаване на статута на малцинствата или на тяхното самоопределяне и автономност. Тези въпроси са под отговорността на държавите членки.

В обхвата на правото на Европейския съюз, Комисията гарантира, че държавите членки, когато прилагат това право, зачитат основните права, включително принципа за недискриминация, предвиден в член 21 от Хартата. От друга страна, законодателството на ЕС и програмите за финансиране, допринасят за разрешаването на някои трудности, които биха могли да засегнат лица, принадлежащи към малцинства, като дискриминация и подбуждане на насилие или омраза въз основа на расов, национален или етнически произход.

С оглед на предполагаемото нарушение на разпоредбите на Директива 2000/43/ЕО на Съвета, Комисията би припомнила, че разпоредбите на член 3 от въпросната Директива, ограничават нейното приложно поле в сферата на образованието до правомощията, отредени от Съюза. Ето защо националните разпоредби, регламентиращи аспектите на съдържанието на предвидената образователната програма или езиковите права на националните малцинства, попадат извън обхвата на Директива 2000/43/ЕО. Комисията също отбелязва в тази връзка, че Съдът е достигнал до същото решение в предварителното си заключение по делото *Runevič-Vardyn и Wardyn* (дело С-391/09, 12 май 2011 г., параграф 47) относно правото на използване на име на малцинствен език. Освен това, с оглед на твърденията на вносителя на петицията относно потенциално нарушение на членове 20, параграф 2 или 21 от ДФЕС, Комисията отбелязва, че по гореспомнатия случай (параграф 70), Съдът заключил, че липсата на право за използване на нечие име на малцинствен език не е възможно да попречи на гражданин на Съюза да упражнява правата си за движение, признати от член 21 от ДФЕС и, поради тази причина, не представлява пречка.

Накрая Комисията отбелязва, че се твърди също така в приложенията към петицията, че

¹ Договор за Европейския съюз и Договор за функционирането на Европейския съюз.

Съюза следва да действа активно, а не пасивно в борбата срещу етническата дискриминация, както е предвидено в член 10 от ДФЕС. В тази връзка, Комисията трябва да подчертае, че гореспоменатият член ясно ограничава обхвата на целта на Съюза в борбата срещу дискриминацията до определянето и прилагането на неговите собствени политики и дейности. Ето защо тази разпоредба не може да съставлява правно основание за изпълнението на тази цел извън сферата на компетентност на Съюза.

При все това Комисията би насочила вносителя на петицията към съществуващата рамка в Рамковата конвенция за защита на националните малцинства на Съвета на Европа¹, първият правно обвързващ многостранен инструмент, насочен към защита на националните малцинства изобщо (параграф 10 от Обяснителния доклад към Конвенцията²), по който Република Полша, както и Република Литва са страни. В съответствие с член 24, параграф 1, от Конвенцията, на Комитета на министрите на Съвета на Европа е поверена задачата за наблюдение на прилагането на Конвенцията от договарящите се страни. С цел оценяване на това доколко са подходящи мерките, предприети от страните за прилагане на принципите, заложен в Конвенцията, комисията е подпомогната в тази задача от консултативен комитет (член 26, параграф 1 от Конвенцията), чиито членове са с признат опит в областта на защитата на националните малцинства. Комисията отбелязва, че в тази връзка Литва до момента е предоставила три доклада относно положението на нейните национални малцинства, последният от които е получен от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 21 септември 2011 г.³ Консултативният комитет все още не е одобрил становище относно този трети доклад, но второ становище относно Литва, прието на 28 февруари 2008 г., е обществено достъпно на уебсайта на Съвета на Европа.⁴

Комисията също отбелязва, че при последните посещения в Литва и Полша, комисарят на ОССЕ по въпросите на националните малцинства „прикани двете правителства да вземат мерки по отношение на въпросите, свързани с националните малцинства в своите държави, като същевременно работят и върху подобряването на двустранните си отношения, включително чрез възстановяване на механизми като съвместните експертни групи в областта на образованието“⁵ От друга страна, Комисията отбелязва, че върховният комисар работи в двете държави с цел проучване и отправяне на препоръки относно положението на полското малцинство в Литва и литовското малцинство в Полша.

¹ <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/157.htm>

² <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/157.htm>

³ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_3rd_SR_Lithuania_rev_en.pdf

⁴ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_2nd_OP_Lithuania_en.pdf

⁵ <http://www.osce.org/hcnm/89402>